

Akademikernes høringsuttalelse til NOU 2012:3 Fripoliser og kapitalkrav

Vi viser til høringsbrev fra Finansdepartementet av 26.1.2012 om høring på NOU 2012:3 Fripoliser og kapitalkrav, der det foreslås tre hovedendringer i lov om foretakspensjon:

- mulighet for å konvertere fripoliser til egen investeringsportefølje
- økt grense for å overføre midler knyttet til fripoliser til annen ordning ved utstedelse
- økt grense for når utbetalingstiden kan reduseres

Akademikerne mener det er positivt å åpne for at den enkelte med en fripolise kan velge investeringsvalg dersom informasjonen til fripoliseinnehaveren om fordeler og ulemper ved endringen er god nok.

Når det gjelder de andre foreslåtte endringene mener vi at disse ikke bør tre i kraft før de er vurdert opp mot forslaget til nye pensjonsprodukter, Fase II i Banklovkommissjonens arbeid, når dette foreligger. Vi vil videre hevde at forslaget om økt grense for å overføre midler knyttet til fripoliser til annen ordning ikke er skikkelig konsekvensutredet. Vi støtter ikke dette forslaget slik det nå foreligger.

Vi vil i det videre kommentere Akademikernes syn på de enkelte endringsforslagene.

Mulighet for å konvertere fripoliser til egen investeringsportefølje

Akademikerne mener det er positivt å åpne for at den enkelte med en fripolise kan velge investeringsvalg (konvertere til investeringsvalg) på denne dersom informasjonen om fordeler og ulemper ved endringen er god nok.

Vi ser at det kan være utfordringer for både pensjonsforetak og andre som skal gi råd i en slik konverteringsprosess. Blant annet vil det være utfordrende å gi gode råd om hvorvidt en slik overgang er fornuftig eller ikke for den enkelte fripoliseinnehaver og de økte kostnadene som vil kunne oppstå som følge av overgangen. Vi er bekymret for risikoen for at mange vil velge en slik endring uten å se konsekvensen av den.

Vi mener videre det må være et krav om at kostnader knyttet til produktutvikling og drift av fripoliser med investeringsvalg på ingen måte blir belastet fripoliser som ikke har investeringsvalg.

Det er også viktig at eventuelle risikoytelser, som uførepensjon og etterlattepensjon, ikke forringes eller endres ved en overgang til investeringsvalg for fripolisen. Dette må presiseres i lovteksten.

Det bør videre angis i lovteksten at pensjonsinnretningen må opplyse om hva pensjonen vil kunne bli dersom 0 % avkastning legges til grunn. På den måten vil det kunne bli tydeliggjort hvordan en konvertering vil medføre at størrelsen på årlig

pensjonen umiddelbart endres dersom den skulle kommet til utbetaling på omgjøringsstidspunktet. Samtidig vil dette kunne være et sammenligningsgrunnlag for forsikringstakeren når selskapene senere anslår forventet avkastning.

Det må videre være et krav at pensjonsinnretningen gjør det klart for fripoliseinnehaveren at pensjonen kan gå helt eller delvis tapt ved overgang til investeringsvalg, avhengig av risikoprofil som velges ved investeringene.

Det kan også vurderes om det bør stilles mer konkrete krav til avkastningsforutsetningene som legges til grunn i selskapenes rådgivning til kundene. Vi er kjent med at det ligger noen felles avkastningsforutsetninger i beregningene til pensjonsportalen til Norsk Pensjon. Det kan vurderes om disse avkastningsforutsetningene kan være noe alle pensjonsinnretninger må legge til grunn i informasjonen til kunder som vurderer en konvertering.

Oppsummert er Akademikerne positive til at det innføres en adgang til å konvertere fripoliser til en egen investeringsportefølje. Samtidig må kravet om opprettholdelse av risikoytelser og kravet til rådgivning ved vurdering av en overgang til investeringsvalg må bygges ut i forhold til forslaget i NOU 2012: 3, og det må sikres at fripoliser som ikke har investeringsvalg ikke blir belastet for kostnadene ved å utvikle dette produktet.

Økt grense for å overføre midler knyttet til fripoliser til annen ordning ved utstedelse

I dag er det slik at medlemmet i en pensjonsordning ikke kan kreve at det utstedes fripolise dersom premiereserven for alderspensjonen er mindre enn 50 prosent av

folketrygdens grunnbeløp (G). Det er foreslått å øke denne grensen til 150 prosent av G. Akademikerne antar at en slik endring vil medføre at det ikke vil bli utstedt fripoliser som har en alderspensjonsreserve under 150 prosent av G i fremtiden.

Forslaget har videre en begrensning knyttet til at dersom den ansatte har vært medlem i mer enn 8 år, så kan vedkommende kreve at en fripolise utstedes.

Det fremgår av kapittel 5 i NOU 2012: 3 at andelen av nye fripoliser som har premiereserve for alderspensjon mindre enn 50 prosent av G er 4 prosent i Storebrand. (Vi antar det betyr at dette er fripoliser som er konvertert til individuell pensjonsavtale.) Andelen nye fripoliser som har premiereserve mindre enn 1,5 G er 13 prosent.

Akademikerne kan ikke se at dette forslaget vil ha noen vesentlig effekt på de nye kapitalkravene i forsikring (Solvens II), og finner forslaget dårlig begrunnet.

Tap av mulig uførepensjon og etterlattepensjon

Forslaget vil kunne ramme arbeidstakerne utilsiktet, ved at personer som arbeider mindre enn 8 år vil kunne tape opptjente rettigheter knyttet til uføre- og etterlattepensjon. Dette skyldes at hovedprinsippet vil være at premiereserven vil bli overført til en individuell pensjonsavtale. I dag skjer en slik overføring ved at midlene overføres til en ordning uten risikodekninger, uten rentegaranti (muligens med unntak for utbetalingsperioden) og uten dødelighetsarv. Eventuell premiereserve knyttet til risikodekninger blir etter dagens praksis i selskapene konvertert til en alderspensjonskapital. Det ville uansett ikke være mulig å opprettholde etterlattedekninger i uforandret form i en individuell pensjonsavtale,

siden det da kreves både informasjon om de etterlatte og helsevurdering, samtidig som beregningene foretas ut fra en helt annen premietariff.

Det er ikke foretatt noen beregninger i NOU 2012: 3 som viser hvilke effekter en slik konvertering vil kunne gi på risikoytelsene. Som det fremgår av tabell 5.1 og 5.2 i NOU 2012: 3 vil antall opptjeningsår før premiereserven for alderspensjon overstiger 150 prosent av G variere ut fra ytelsesplanen, lønn og kjønn på arbeidstakeren.

Ut fra beregninger Akademikerne har foretatt vil en person fortape rettigheter til en årlig uførepensjon på minst kr. 15 000 ved et jobbskifte. Dersom samme person har flere arbeidsforhold hvor premiereserven for uførepensjon konverteres til alderspensjonskapital, vil "tapt" uførepensjon kunne utgjøre betydelig tap i årlig uførepensjon.

Ansatt i alder	Antall år ansatt	Lønn i kr	Opptjeningsbrøk ved endt arbeidsforhold	Opptjent årlig uførepensjon i kr
25-35	10	400 000	10/42	16 600
35-40	5	500 000	5/32	15 800
40-43	3	600 000	3/30	15 300
<i>Totalt</i>				<i>47 700</i>

Så vidt vi er kjent med er premiereserven knyttet til uførepensjon i de samme tilfellene svært liten i forhold til premiereserven knyttet til alderspensjon. Dette

betyr at tapt uførepensjon ikke gir seg utslag i vesentlig høyere pensjonskapital med tilsvarende høyere alderspensjon.

Også ektefelle- og barnepensjon vil gå tapt ved en konvertering som foreslått.

Fripolise ved 8 års medlemstid

Dersom den foreslåtte endringen likevel gjennomføres, ber vi om at ordlyden i forslag til § 4-7 første ledd siste setning endres som følger:

”Medlem som har minst 8 års medlemstid i pensjonsordningen, ~~kan alltid~~
~~kreve~~ skal likevel få fripolise utstedt.”

Med den foreslåtte endringen sikres det at medlemmer som kanskje ikke i tilstrekkelig grad er klar over sine rettigheter og effekten av ikke å få utstedt fripolise, sikres ved en fripolise.

Ut fra det ovenstående mener Akademikerne at den foreslåtte endringen ikke bør gjennomføres. Den bør uansett ikke gjennomføres før forslagene til endringer i pensjonslovene etter tilpasningen til pensjonsreformen foreligger og det er foretatt en fornyet vurdering av problemstillingen.

Økt grense for når utbetalingstiden kan reduseres

I dag er det slik at dersom årlig alderspensjon blir mindre enn 20 prosent av

G, kan utbetalingsperioden settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at årlig pensjon skal komme opp på et nivå tilsvarende om lag 20 prosent av G. Denne grensen er foreslått endret til 30 prosent av G, altså fra en månedlig pensjon på kr 1 323 til en månedlig pensjon på kr 1 980. Endringen er dermed maksimalt kr 660 i måneden.

Akademikerne kan ikke se at dette forslaget er godt begrunnet. Den tilsynelatende eneste effekten av en slik endring vil være at pensjonsinnretningen vil kunne spare noe i kostnader knyttet til utbetaling av små pensjonsbeløp og muligens litt i forhold til risikoen for langt liv.

Beregninger vi har fått foretatt viser at dersom fripolisen bygger på 4 % grunnlagsrente, så vil utbetalingsperioden kunne endre seg som angitt i tabell 2. Dersom opprinnelig årlig pensjon var 25 prosent av G fra 67 år, det vil si kr 1 650 i måneden, så vil den økes til 30 prosent av G, det vil si kr 1980 i måneden fra 67 år, men utbetalingen vil stoppe dersom vedkommende blir eldre enn 84 år. Forventet levealder for en 67-årig kvinne er i overkant av 87 år etter det dødelighetsgrunlaget som benyttes av forsikringsselskapene.

Om endringen er en fordel eller ulempe vil avhenge av hvor lenge den enkelte faktisk lever. Det er ut fra dette vanskelig å vurdere om forslaget til endringen er hensiktsmessig eller ikke.

Tabell 2: Ny utbetalingsperiode når utbetaling skal være 30 prosent av G

Opprinnelig ytelse tilsvarende i G	Alder pensjonen tas ut	Alder utbetalingen stopper
---------------------------------------	------------------------	----------------------------

	67	84
25 %	62	81
	67	92
29 %	62	90

Forutsetninger: Beregnet ut fra tariffen S2020 i K2005 med Finanstilsynets sikkerhetsmargin, 4 prosent rente, kvinne

Akademikerne ser ikke behovet for å øke grensen for når utbetalingstiden skal reduseres. Dersom grensen skal økes mener vi dette uansett ikke bør skje før resten av forslagene til tilpasning av pensjonslovene til reformert folketrygd foreligger og det er foretatt en fornyet vurdering av problemstillingen.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Gry Hellberg Munthe
organisasjonssjef